

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Brexit: de wraak van de geschiedenis

Als het huidige brexitdrama iets laat zien, dan is het wel dat landen niet zomaar historische banden kunnen lossnijden. Dat geldt voor de relatie tussen het Verenigd Koninkrijk en de EU, maar ook voor de woelige historie van de Britten met de Ieren, die op de achtergrond nog altijd een rol speelt.

door Paul van Velthoven De auteur is redactielid van *Christen Democratische Verkenningen*.

De Britten zijn van een koude kermis thuisgekomen. Het leek zo makkelijk om uit de Europese Unie te vertrekken. Zo zei de voornaamste *Brexiter*, Boris Johnson, lange tijd, rekenend op de gezamenlijke belangen van de EU-landen: 'You can have the cake and eat it.' Hij bedoelde dat de Britten gemakkelijk van twee walletjes kunnen eten: vertrekken en toch de handel met het Europese vasteland behouden.

De bestuurlijke elite van de Conservatieve Partij, geporteerd voor de brexit, en voor het merendeel uit alfa's bestaand, bleek elk inzicht te ontberen in de ingewikkelde economische en financiële betrekkingen die een lidmaatschap van 45 jaar met het Europese continent heeft gecreëerd. De beslissing van premier May op 30 maart 2017 om de relatie met de Europese Unie officieel op te zeggen was een grote fout; het besluit was ondoordacht genomen zonder dat de consequenties ervan waren overzien.

De EU-regelgeving heeft betrekking op zowat alle onderdelen van de samenleving; je daarvan ontdoen is een hels karwei, en het is zeer twijfelachtig of het ooit geheel zal lukken.

Van alle banden die losgewrikt moeten worden vormt de Ierse grenskwestie veruit het grootste obstakel. De Ierse eis dat er geen nieuwe harde grens met Noord-Ierland komt, lag al ruim een jaar geleden op tafel, maar de Brexiteren namen toen genoegen met de bezweringsformule van premier May die inhield dat er *regulatory alignment* ('afstemming van afspraken') tot stand zou worden gebracht tussen beide delen van het Ierse eiland. Maar nu de eis van Ierland keihard is vastgelegd in het bijna zeshonderd pagina's tellende uittredingsverdrag, is het uur van de waarheid aangebroken. De Europese Unie kan er niet onderuit, want dat zou een Iers veto betekenen tegen het uittredingsverdrag.

Onmisbare partners

Gezegd moet worden dat de Ieren er het afgelopen jaar hard aan hebben getrokken om die eis overeind te houden. De Britten zijn Ierlands voornaamste handelspartners, en de welvaart van Ierland is er in hoge mate van afhankelijk. De eis moet echter ook begrepen worden in het licht van de woelige geschiedenis die Ierland als voormalig onderdeel van het Britse Rijk achter de rug heeft. Toen de Ieren in 1922 na eeuwen van harde Britse onderdrukking van hun nationale aspiraties eindelijk *Home Rule* verwierven, moesten ze zeer tegen hun zin de zes Noord-Ierse graafschappen aan het Verenigd Koninkrijk laten. De protestantse unionisten die daar altijd de lakens hadden uitgedeeld, wilden

de band met het Britse moederland niet opgeven en kregen hun zin. Het gevolg was dat de conflicten tussen de arme katholieke minderheid en de geprivilegieerde protestantse meerderheid in Noord-Ierland de hele twintigste eeuw bleven oplaaien. Pas het twintig jaar geleden ondertekende Goedevrijdagakkoord maakte daaraan een eind, namelijk door een betere machtsdeling tussen beide partijen op te stellen en vooral door de grens met de Ierse republiek open te stellen en gelijke rechten te garanderen voor beide bevolkingsgroepen. Het akkoord bevestigde weliswaar de unie van Noord-Ierland met Groot-Brittannië, maar hield tegelijkertijd de mogelijkheid open dat het noordelijke deel ooit herenigd kan worden met Ierland, als een

Bron: Shutterstock

Actualiteit

meerderheid van de bevolking in Noord-Ierland daar vóór is. Zo werd vrede op het Ierse eiland eindelijk mogelijk.

De Britten zijn dus met handen en voeten gebonden aan de Ieren. Men kan er de wraak van de geschiedenis in zien, want voor het eerst zijn de rollen tussen beide landen nu omgekeerd. Om de kwestie voorlopig op te lossen heeft Brussel voorgesteld dat het Verenigd Koninkrijk tijdelijk binnen de Europese douane-unie blijft, de zogeheten *backstop* ('achtervang') in brexitjargon. Die backstop verdwijnt pas wanneer er een oplossing komt voor een grens die doorlaatbaar is voor goederen en toch de tarieven registreert die dan op Groot-Brittannië toepasbaar zijn. Het afgelopen jaar heeft men geen andere oplossing kunnen bedenken waar 'Brussel' mee kan leven, en het is zeer de vraag of die er in de toekomst wel komt.

De genoemde douane-unie is overigens sowieso nodig om de goederenhandel met de EU-landen ongestoord doorgang te laten vinden in afwachting van een nieuw te onderhandelen handelsrelatie. In de overeengekomen overgangperiode tot 2020 zal dan zo'n nieuwe relatie moeten worden uitgewerkt. Dat zal ook niet gemakkelijk verlopen, want in het uitredingsverdrag zijn harde eisen opgenomen inzake milieu en belastingen. De vrees dat het Verenigd Koninkrijk door lage belastingen uitgroeit tot een Europees Singapore, moet daarmee worden weggenomen. Maar anders dan tijdens het lidmaatschap zal, zolang er geen akkoord is over de nieuwe handelsrelatie, het Verenigd Koninkrijk alle veranderingen in de wetgeving inzake de handel moeten accepteren. Bij conflicten daarover zullen de uitspraken van het Europese Hof van Justitie in Luxemburg doorslaggevend zijn. Van terugkeer van de soevereiniteit en controle over de handel is dus bepaald geen sprake, zoals de Brexiters in 2016 onder leiding van Boris Johnson hadden betoogd.

Toen de Britse minister van transport Jo Johnson, de broer van Boris Johnson, dat in de gaten kreeg, concludeerde hij dat Groot-Brittannië door ondertekening van het uitredingsverdrag een vazal wordt van 'Brussel'. Dat woord 'vazal' maakt nu veel opgang; dat was nu juist het tegendeel van wat de Leave-campagne in 2016 had beloofd.

Een natie op drift

De beantwoording van de vraag hoe een nationale bevestiging om de wetten en regels te willen afwerpen die in Europees verband zijn aangegaan, tot zo'n dieptepunt heeft kunnen leiden, vraagt bij de Britten om een nationaal gewetensonderzoek. Tekenend dat het zover komt zijn er vooralsnog nauwelijks. De Britten zijn op drift, maar wie daarvoor verantwoordelijk is, zal onvermijdelijk aan bod komen. De ergste uitkomst, een *no deal* met alle chaos van dien,

---

De Britten zijn met handen en voeten gebonden aan de Ieren

lijkt onwaarschijnlijk, want dat zal geen Brits politicus voor zijn rekening durven nemen. Een alternatief hebben de harde Brexiters niet achter de hand, dus lijkt Mays onderhandelde verdrag de enige redelijke en begaanbare weg. Mogelijk zal de fatale datum van 30 maart 2019 naar achteren worden geschoven om nieuw overleg mogelijk te maken. Als het brexitproces de Britten een harde les kan inprenten, dan is het wel dat absolute soevereiniteit een luchtspiegeling uit het verleden is. Aangegane banden kunnen nooit duurzaam worden doorgeknipt – en dat is uiteindelijk goed nieuws.